

Ярошенко А. О.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ОСВІТНІ ВИМІРЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ІНСТИТУТУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА УПРАВЛІННЯ НПУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА)

У статті аналізується якість підготовки фахівців соціальної сфери в умовах модернізації освіти. Акцентовується увага на важливості освітніх вимірювань на прикладі Інституту соціальної роботи і управління НПУ імені М. П. Драгоманова.

Ключові слова: *якість освіти, освітні вимірювання, підготовка фахівців, навчальний процес, модернізація освіти.*

Пріоритетом розвитку суспільства у XXI столітті, як визнало світове співтовариство, беззаперечно є якість освіти, якому підпорядковані всі інші показники людського життя. Ми є свідками якісних змін як у розвитку цивілізації, так і обставин життя людини, а значить у функціонуванні освіти й розумінні її якості. Беззаперечним є той факт, що якість освіти є наріжним каменем сучасної парадигми освіти, пріоритетом освітньої політики більшості країн, і Україна не стала винятком у цьому процесі. Адже світ збагнув, що у високотехнологічному інформаційному суспільстві, системі інновацій, якість освіти стає головним аргументом людського розвитку, в забезпеченні такого рівня життєвої та професійної компетентності людини, який би задовольняв її прагнення до самовдосконалення і саморозвитку і, як наслідок, потреби суспільства в освічених і висококультурних громадянах.

Якісна освіта розглядається сьогодні як один з індикаторів високої якості життя, інструмент соціальної та культурної злагоди, економічного зростання [3] та декларується як на міжнародному [2] так і вітчизняному рівнях [1].

Адже не даремно одним із головних напрямів модернізації освіти сучасного періоду виступає перш за все, корінна зміна якості підготовки конкурентоздатних фахівців, які в сучасних умовах є головним критерієм оцінки діяльності навчальних закладів, що включає в себе: 1) подальше підвищення якості освіти; 2) розробка і введення Госту нового покоління; 3) упровадження незалежної оцінки якості освіти; 4) підготовка компетентних, практико-орієнтованих фахівців, що відповідають потребам ринку праці.

Наразі потрібен фахівець із сформованими уявленнями про різноманітність видів перетворювальної діяльності із застосуванням інформаційних і комунікаційних технологій, про наслідки їх впливу на особистість, культуру і науку, природу, економіку і суспільство взагалі. Головною метою навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі стає формування високоосвіченої особистості, підготовленої до життя й активної трудової і природо відповідної, перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Підготовка такого фахівця потребує системної роботи, де освітні вимірювання виступають тим інструментарієм, який дає змогу оцінити рівень знань студентів та якість організації навчально-виховної роботи. В свою чергу важливим складником цього процесу є соціологічні вимірювання, що передбачають собою процедуру, за допомогою якої якісні ознаки соціального явища чи об'єкта, що вивчається, порівнюють з певним еталоном і одержують числовий вираз у певному масштабі. Еталоном виміру є шкала, що створюється у процесі дослідження.

Кожна ознака характеризується певною сукупністю змінних, що віддзеркалюють її варіювання за конкретних умов. Індикатор – (від лат. *indicator* – показчик) – доступна для спостереження й вимірювання характеристика, її стан, зміна цього стану, ступінь цієї зміни об'єкта, який вивчається, що дає змогу робити висновок щодо інших його

характеристик, недоступних безпосередньому дослідженню.

Проаналізуємо підготовку фахівців соціальної сфери на прикладі Інституту соціальної роботи та управління НПУ імені М. П. Драгоманова. В свою чергу зазначимо, що підготовка соціальних працівників є актуальною і перспективною, оскільки відповідає як сучасним запитам, потребам і соціальному замовленню на фахівців для сфери соціальних послуг, так і створює підґрунтя для підготовки соціальних працівників за міжнародними освітніми стандартами та подальшого розвитку міжнародної співпраці у сферах освіти, науки і соціальної практики.

Підвищенню якості освіти студентів сприяє цілеспрямований навчально-виховний процес та система соціально-виховної роботи.

Виходячи з важливості соціологічних вимірювань, наголосимо на важливості проведення соціологічного дослідження. Систематичне проведення моніторингу думки студентів з питань організації навчально-виховного процесу дасть можливість проаналізувати відношення студентів до навчального процесу. Аналіз результатів останнього моніторингу, що був проведений в Інституті соціальної роботи та управління дав наступні висновки:

89 % опитаних студентів вказують, що навчання в Інституті соціальної роботи та управління їм подобається та наголошують, що знань отриманих під час навчання в Інституті достатньо для подальшої професійної самореалізації. Серед предметів, які формують базу для успішного опанування майбутньою спеціальністю, 93 % опитаних називають предмети циклу професійно-орієнтованої підготовки, зокрема вступ до спеціальності, соціальна педагогіка, соціалізація особистості, технології соціально-педагогічної роботи, психологія, вікова та педагогічна психологія, психодіагностика, історія соціальної роботи, соціальна робота з різними групами клієнтів, дисципліни спеціалізації (прикладні методики та театральне мистецтво) тощо.

95% опитаних повністю задовольняє забезпечення Інтернетом в Інституті (зокрема відсоток позитивних відповідей збільшився після відкриття Центру електронного навчання).

93 % опитаних студентів вказують на важливість практичної підготовки до майбутньої професійної діяльності та наголошують на ролі різних видів практик (безвідривна, організаційно-виховна, стажерська), підкреслюючи, що практика повністю допомагає закріпити та реалізувати отримані в Інституті знання.

86% студентів Інституту високо оцінюють власні перспективи працевлаштування за обраною спеціальністю, оскільки отримали якісну фахову освіту та вважають обрану спеціальність конкурентоспроможною на ринку праці.

Під час моніторингу студенти мають можливість висловлювати власні думки щодо удосконалення навчально-виховного процесу.

Важливою складовою підготовки фахівців соціальної сфери є освітні вимірювання, що виступають тим інструментарієм, який дає змогу оцінити рівень знань студентів та якість організації навчально-виховної роботи.

Важливими складовими цього процесу є *якість підготовки фахівця*, що включає:

- організацію, управління і контроль навчально-виховного процесу;
- якість професорсько-викладацького складу;
- зміст підготовки фахівців та методичне забезпечення;
- матеріально-технічна база.

Виходячи із цього розроблено напрями роботи щодо якісної підготовки фахівця соціальної сфери, зокрема *карту* якісного складу студентів, *карту* якості науково-педагогічної діяльності професорсько-викладацького складу, *карту* планування, організації, контролю навчального процесу, *карту* якості матеріально-технічної бази, *карту* аналізу складових навчально-методичного комплексу.

Слід відмітити основні *етапи* проведення освітніх вимірювань в контексті

поліпшення якості освіти: аналіз якісного контингенту студентів за результатами сертифікату Українського центру оцінювання якості освіти; проведення рубіжного модульного контролю (середній бал поточної успішності); проведення ректорських, директорських контрольних робіт (середній бал успішності); аналіз результатів заліково-екзаменаційної сесії; аналіз практичної підготовки фахівців; аналіз результатів ДЕК; аналіз працевлаштування та конкурентоспроможності випускників.

Якісну підготовку фахівця повинен забезпечувати професорсько-викладацький склад. Також повинна постійно аналізуватися якість навчально-методичного забезпечення навчально-виховного процесу та впровадження інноваційних технологій підготовки кадрів у контексті Болонського процесу, зокрема формування інноваційно-програмного методичного комплексу дисциплін, наявність навчальних програм, підручників, матеріально-технічного та лабораторного оснащення; впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій, орієнтованих на розвиток і формування особистості, передбачених суб'єктно-діяльним підходом в процесі навчання; здійснюватися удосконалення традиційних форм навчання і впровадження побудови проблемних лекцій, конструювання педагогічних задач, проектної діяльності; створення електронних підручників, посібників.

Першим кроком системи забезпечення якості освіти є формування не лише кількісного, а й якісного контингенту студентів.

Таким індикатором повинні бути питання розподілу та виконання навчального навантаження, питання вдосконалення кредитно-модульної системи, рейтингового оцінювання, затверджувались плани виховної роботи та обговорювались питання виконання трудової дисципліни викладачами та робота кураторів, заслуховувались звіти про наукову роботу, навчально-методичну, організацію практичної підготовки студентів, аналізувалась ефективність інноваційних форм контролю за кредитно-модульною системою.

Значна увага повинна приділятися організації, проведенню самостійної роботи та контролю за нею. Організація самостійної роботи студентів відбувається згідно з затвердженими кредитно-модульними програмами та графіками. У програмі кожного навчального курсу передбачені завдання і проблемні питання для самостійної роботи студентів. Контроль за самостійною роботою проводився у різних формах, а саме: контрольних робіт, рефератів, написання есе, захист соціальних проектів, макетів стінгазет, презентації ігор, конкурсів, сценаріїв, тренінгових вправ, тестування, слайдових презентацій, творчих виставок.

Виконання таких завдань дає можливість викладачеві врахувати рівень творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Постійна праця над вдосконаленням реалізації стратегії і тактики навчального процесу, пошуку новітніх форм та змісту навчання дає можливість говорити про високу якість підготовки фахівця. Йдеться про розробку та затвердження сталих навчальних планів, що відповідають вимогам кредитно-модульного навчання за всіма напрямками підготовки, спеціальностями та освітньо-кваліфікаційними рівнями.

Контроль за успішністю студентів забезпечено в ході проведення семінарських, практичних та лабораторних занять. Модульний контроль оцінювання знань студентів згідно графіків, що складений на кожній кафедрі надає можливість побачити перспективи підготовки студентів до заліково-екзаменаційної сесії. Ведення відомостей, залікових книжок, індивідуальних навчальних планів відображають результати заліково-екзаменаційної сесії.

Система соціально-виховної роботи зі студентами може здійснюватися в таких напрямках: національно-патріотичне виховання, культурно-просвітницька робота та організація студентського дозвілля, соціально-виховна робота, спортивна, громадська та господарська діяльність.

Важливу роль у підвищенні якості підготовки сучасних спеціалістів, формуванні їхньої громадської свідомості відіграє розвиток студентського самоврядування, ініціативи та самодіяльності студентського колективу у вирішенні основних питань студентського життя.

Важливими показниками якості підготовки студентів є методична робота, головні завдання якої спрямовані на:

- оптимізацію змісту, форм, методів підготовки майбутніх спеціалістів у відповідності до соціально-економічних потреб суспільства;
- розробку нових технологій навчання та виховання в системі вузівської підготовки фахівця;
- активізацію пізнавальної діяльності студентів за рахунок застосування інноваційних методик викладання, поєднання колективних та індивідуальних форм навчання;
- вдосконалення форм і методів проведення занять (лекцій, практичних, лабораторних, завдань педагогічної практики);
- розробку навчально-методичних матеріалів для підготовки студентів до професійної педагогічної діяльності.

Для активізації студентів та актуалізації опорних знань викладачами повинні використовуватися широкий набір дидактичних методів та прийомів. Серед методів навчання провідне місце відводиться активним та інтерактивним методам, а саме: самонавчанням та взаємонавчанням у малих динамічних групах; дидактичним іграм (ситуативні, стимуляційні, інсценізації – рольові ігри, брейн-стормінг (інтелектуальний штурм)); творчим дискусіям та бесідам; тренінгам; вправам; презентаціям тощо.

Одним із аспектів якісної підготовки майбутніх фахівців є їх **науково-дослідна робота** професорсько-викладацького складу зі студентами, яка стимулює розвиток інтелектуального творчого мислення і формування сукупності інтегрованих якостей особистості, що відображає їх професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість, творчу професійну самореалізацію і зумовлює здатність задовольняти як особисті духовні потреби, так і потреби суспільства. Провідні викладачі кафедр керують науковою роботою студентів, написанням курсових і магістерських робіт.

Практична підготовка майбутніх фахівців повинна здійснюватися із врахуванням зростаючої конкуренції на ринку освітніх послуг.

Практична підготовка студентів покликана формувати у них професійне розуміння сутності практичної соціальної роботи, актуальних засад соціального розвитку громадян України, вміння використовувати у своїй практичній діяльності знання основ законодавства, практичні навички при виконанні обов'язків, необхідних для їхньої майбутньої професійної, науково-дослідної та суспільно-корисної діяльності.

Таким чином, у змісті практичної підготовки фахівців соціальної сфери реалізуються дидактичні принципи: послідовності засвоєння професійних умінь і навичок; рівноцінності теоретичної і практичної підготовки; систематичності; динамічності втілення різноманітних завдань різних видів практики; перспективності щодо врахування майбутнього розвитку соціальних інституцій; співробітництва між студентом і керівником практики.

Показником якісної підготовки освіти є **працевлаштування фахівців**, повинна проводитися робота щодо вивчення попиту фахівців із спеціальностей на ринку праці; співпраця з соціальними службами з питань запиту потреби у фахівцях соціальної сфери; проводиться робота з вивчення “Вакансій соціальної сфери”; співпраця з державними службами працевлаштування, організаціями і підприємствами області, роботодавцями; укладання угод на проходження практики з роботодавцями.

Знання, вміння, поняття і норми професійної діяльності передаються через систему професійної підготовки. При цьому особлива увага повинна приділятися розробці

практичних навичок і передачі професійних традицій. Особистість спеціаліста і його професійні якості формуються у процесі багатоступеневого відбору, а також під безперервним впливом професійної групи людей, які мають спільні інтереси, погляди, упередження.

Таким чином, аналіз даних освітніх вимірювань в контексті поліпшення якості освіти засвідчує важливість популяризації освітніх вимірювань, що є важливим фактором поліпшення якості підготовки фахівців в умовах модернізації якості освіти.

Використана література:

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: досвід соціально-філософського аналізу / Віктор Петрович Андрущенко. – К. : ТОВ “Атлант ЮЕмСі”, 2005. – 496 с.
2. Байденко В. И. Болонский процесс: структурная реформа высшего образования Европы / В. И. Байденко. – [3-е изд., испр. и доп.] – М., 2003. – 127 с.
3. Каныгин Ю. М. Социально-экономические проблемы информатизации / Ю. М. Каныгин, Г. И. Калитич. – К. : НИИ НТИ, 1990. – С. 3.

Ярошенко А. О. Образовательные измерения в контексте улучшения качества образования (на примере Института социальной работы и управления НПУ имени М. П. Драгоманова).

В статье анализируется качество подготовки специалистов социальной сферы в условиях модернизации образования. Акцентируется внимание на важности образовательных измерений на примере Института социальной работы и управления НПУ имени М. П. Драгоманова.

Ключевые слова: качество образования, образовательные измерения, подготовка специалистов, учебный процесс, модернизация образования.

Yaroshenko A. O. Educational measurings are in context of improvement of quality of education (on the example of Institute of social work and management of NPU of the name of M. P. Dragomanov).

In the article quality of preparation of specialists of social sphere is analysed in the conditions of modernization of education. Attention is accented on importance of the educational measurings on the example of Institute of social work and management of NPU of the name of M. P. Dragomanova.

Keywords: quality of education, educational measurings, preparation of specialists, educational process, modernization of education.

Яшанов С. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ІНФОРМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянуто загальні підходи щодо реалізації ідей модульного навчання в системі інформатичної підготовки вчителів технологій в умовах компетентісного підходу. Показані шляхи формування змістових ліній інформатичної підготовки з урахуванням міжпредметних зв'язків.

Ключові слова: інформатична компетентність, модульне навчання, модульне представлення навчального матеріалу, модульна побудова системи інформатичної підготовки.

Інформатична підготовка вчителя є компонентом професійної підготовки, професійного розвитку, оволодіння початковим досвідом роботи в майбутній професійній діяльності з застосуванням методів і засобів інформатики та ІКТ. На сучасному етапі